

Către: Consiliului Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare
În atenția domnului Președinte: Academician prof. dr. Viorel Barbu

Stimate domnule Președinte,

Vă înaintăm sesizarea referitoare la teza de doctorat a domnului Enache Ionel cu titlul “Contribuții la perfecționarea managementului bibliotecilor potrivit cerințelor ergonomiei” înregistrată la UEFISCDI cu nr. 2176/08.09.2016, în vederea demarării procesului de analizare și soluționare a acesteia.

Vă informăm că sesizarea respectă cerințele OMENCȘ 3482/24.03.2016.

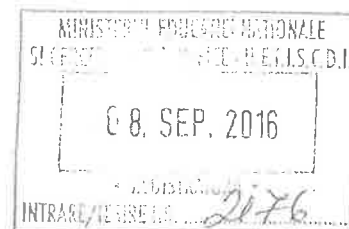
Cu deosebită considerație,

Vasilica Chiriță

Expert UEFISCDI

Chiriță

Către: CONSILIUL NAȚIONAL DE ATESTARE A TITLURILOR, DIPLOMELOR ȘI
CERTIFICATELOR UNIVERSITARE

Subsemnatul,

supunem atenției CNATDCU suspiciunile de fraudă care planează asupra tezei de doctorat a domnului **IONEL ENACHE**, în prezent prof. univ. dr. al Facultății de Litere din Universitatea din București.

Domnul Ionel Enache și-a susținut în anul 2000, la Academia de Studii Economice din București, Facultatea de Management, teza de doctorat cu titlul **CONTRIBUȚII LA PERFECTIONAREA MANAGEMENTULUI BIBLIOTECILOR POTRIVIT CERINȚELOR ERGONOMIEI**, coordonator prof. univ. dr. Petre Burloiu.

DATE DE IDENTIFICARE A TEZEI

Titlul tezei

Contributii la perfectionarea managementului bibliotecilor potrivit cerintelor ergonomiei / Ionel Enache

Teză de doctorat

date de apariție:

Academia de Studii Economice, Facultatea de Management,
București,
2000

coordonator: prof univ dr Petre Burloiu

În sprijinul aserțiunii noastre ne bazăm pe o analiză de detaliu a tezei domnului Enache, pe identificarea surselor de plagiat, considerând, la finalul acestei analize, că o mare parte din teză este plagiată.

Prezentăm anexat:

- lista lucrărilor plagate în teza domnului Enache, selectate după parcurgerea unei bibliografii mai ample;
- analiza de detaliu a fiecărui caz suspectat de fraudă, analiză realizată sub forma unei fișe care conține: date de identificare a locului plagiatului în teză, sursa plagiatului cu identificarea autorului, a lucrării și a paginii; imagini ale celor două texte pentru comparație, tipul de fraudă suspectat; comentarii.

Motivarea solicitării

Descrierea tezei de doctorat

Lucrarea de doctorat cuprinde :
365 pagini de text, inclusiv anexele,
dintre care
2 pagini cuprins (pag 1-2)
283 pagini text, (pag 3-285)
9 pagini bibliografie (pag 286-293)
71 pagini anexe nenumerate

În fișele de lucru este identificată sub codul **DOCTORAT** sau **DOCTORAT (ASE)**

Analiza tezei

Neexistând o delimitare clară între o parte teoretică și o parte de cercetare (contribuție proprie) lucrarea a fost analizată pe capitole.

Nu s-au făcut comentarii privind conținutul propriu-zis al lucrării, validitatea datelor folosite, calitatea conținutului științific, originalitatea lucrării sub raportul contribuției științifice.

Teza de doctorat a domnului Enache este compusă din 11 capitole (9 capitole numerotate cu cifre romane, o introducere și un capitol de concluzii, nenumerate).

Într-o privire sintetică, putem afirma că am identificat următoarele situații de fraudă:

- Structura lucrării este plagiată după lucrarea lui Florin Tomescu "Ergonomia în comerț", ca și o mare parte din conținutul acesteia.
- Lucrarea reproduce integral, cu modificări care amplifică fraudă, o lucrare a autorului, apărută anterior, ceea ce reprezintă aproximativ 60% din teza de doctorat
- Aproximativ jumătate din textul tezei este produs al diferitelor tipuri de fraudă.

Suspiciuni privind structura lucrării

O simplă privire asupra cuprinsului celor două lucrări (mai corect spus a celor trei lucrări, căci și cartea din 1999 este inspirată din același autor) arată o "coincidență" remarcabilă între acestea. În plus, părți importante din lucrarea domnului Tomescu apar și în lucrările domnului Enache, mai ales în părțile teoretice.

Mai grav ni se pare faptul că domnul Enache a preluat masiv conținuturi specifice domeniului tratat de domnul Tomescu, aplicându-le fără nicio modificare domeniului său de interes. Vorbește Tomescu despre cauzele suprasolicitării la lucrătorii din comerț, în special la vânzători? Cu aceleași fraze sunt descrise și cauzele suprasolicitărilor bibliotecarilor. Se vorbește despre exigențele

ergonomice ale locului de muncă pentru lucrătorii comerciali? Printr-o remarcabilă coincidență ele sunt identice cu exigențele din bibliotecă.
 Fragmentele incriminate sunt analizate în fișele de lucru.

Suspiciuni privind autoplagiatul

În 1999 domnul Enache a publicat o carte cu titlul **Organizarea ergonomică a muncii în birou** (Editura Universității din București, 1999)

Cu excepția a zece enunțuri conținutul acesteia se regăsește în conținutul tezei de doctorat. Formal vorbind, acesta este un caz de autoplagiare. Însă, cum știe toată lumea, distanța dintre definitivarea unei teze și susținerea ei efectivă se poate întinde pe câteva luni. Ceea ce pare un autoplagiare, ar putea doar să fie doar o proastă coordonare a unui candidat, care nu a anticipat corect cât va dura efectiv obținerea titlului de doctor.

Însă nu este așa. Căci, așa cum se întâmplă și cu lucrarea lui Tomescu, și în lucrarea din 1999 întâlnim aceeași alunecare de la un domeniu la altul: secretarele devin bibliotecari, munca de birou devine muncă de bibliotecă, firma devine bibliotecă.

Mărturisim că am încercat din răspuțeri să găsim indicii care să situeze în timp lucrările: este lucrarea din 1999 o preluare a unor capitole gata terminate la acea dată din doctorat sau este doctoratul format în mare parte dintr-o lucrare apărută anterior? Nu am găsit însă vreo modalitate de a stabili corect anterioritatea vreuneia dintre lucrări. În ambele sunt plagiați autori "neutri" din punct de vedere al conținutului (care se potrivesc ambelor domenii); în lucrarea din 1999 sunt plagiați autori din domeniul biblioteconomic, în doctorat sunt plagiați autori din domeniul biroticii. Prezentăm mai jos o paralelă a structurii doctoratului față de cartea din 1999.

Nr capitol 1999E		Nr capitol DOCTORAT	TITLU
1		I	Ergonomia – componentă a managementului resurselor umane
I.1.		I.1	Ergonomia – știință interdisciplinară
I.2.		I.2	Obiectul de studiu al ergonomiei
I.3.		I.3	Principii ale organizării ergonomice a muncii
-		II	Biblioteconomia românească – caracterizare generală
-		II.1.	Probleme actuale ale biblioteconomiei românești
II.2.		II.2.	Necesitatea organizării ergonomice a muncii în bibliotecă în 1999: a muncii în birou

Nr capitol 1999E		Nr capitol DOCTORAT	TITLU
-		II.3	Analiza critică a Bibliotecii Centrale din București
		III	Procesul de muncă în bibliotecă
		III.1.	Particularitățile procesului de muncă în bibliotecă
		III.2	Angajarea, definitivarea și promovarea personalului de specialitate în bibliotecă
		III.3	Rolul culturii organizaționale asupra procesului de muncă în bibliotecă
		IV	Regimul de muncă și de odihnă în bibliotecă
		IV.1	Normarea muncii
II.2.		IV.2	Stresul și oboseala profesională
II		V	Cerințele ergonomice ale locului de muncă în bibliotecă în 1999 Ergonomia locului de muncă în birou
II.3		V.1	Analiza ergonomică a locului de muncă
		V.2	Analiza ergonomică a locurilor de muncă în bibliotecă
II.4.		V.3.	Proiectarea ergonomică a locurilor de muncă în bibliotecă în 1999 Proiectarea ergonomică a locurilor de muncă
		VI	Organizarea ergonomică a serviciilor publice în bibliotecă
		VI.1.	Analiza relațiilor bibliotecă – utilizator
		VI.2.	Proiectarea ergonomică a serviciilor publice în bibliotecă
III		VII	Ergonomia în relație cu noile tehnologii informaționale
III.1		VII.1	Stresul vizual indus de utilizarea calculatoarelor
III.2		VII.2	Internetul și problemele generate de folosirea lui
IV		VIII	Protecția muncii în bibliotecă

Nr capitol 1999E	Nr capitol DOCTORAT	TITLU
		în 1999 Protecția muncii în birou
IV.1	VIII.1	Conținutul protecției muncii
IV.2	VIII.2	Accidentele de muncă
-	VIII.3	Bolile profesionale
IV.3	VIII.4.	Măsuri de protecție a muncii în bibliotecă în 1999 ... în birou
-	IX	Evaluarea muncii în bibliotecă
-	IX.1	Indicatori de performanță pentru bibliotecă
V	IX.2	Metode de apreciere a muncii în 1999 Metode de apreciere a muncii în birou

Suspiciuni privind diversele tipuri de fraudă

Dacă până acum am vorbit generic de fraudă sau de plagiat este cazul să specificăm mai clar ce tipuri de fraudă am întâlnit în teza domnului Enache.

Modelul bunelor practici

În diferențierea dintre bune practici și diverse forme de fraudă am ținut cont de ghidul bunelor practici pentru studenți al universităților de la Harvard (Harvard Guide to Using Sources, în special capitolul Avoiding Plagiarism, respectiv Oxford (Academic good practice – a practical guide):

<http://isites.harvard.edu/icb/icb.do?keyword=k70847&pageid=icb.page342055>)

<http://isites.harvard.edu/icb/icb.do?keyword=k70847&pageid=icb.page357682>

<http://www.ox.ac.uk/students/academic/guidance/skills>

Pentru a elimina orice suspiciune de părtinire, în analiza noastră am considerat corecte și acele practici, care, deși incorecte sau la limita corectitudinii, sunt acceptate în anumite limite.

Prin urmare **nu au fost considerate** forme de fraudă următoarele:

Citarea aproximativ corectă, citarea cu identificarea aproximativ corectă a autorului

Citarea corectă, adică marcarea prin ghilimele, prin corp de literă subliniat cu cursive (*italic*) și/sau prin indentare și identificarea corectă și fără ambiguități a sursei prin trimitere (notă, trimitere bibliografică) este extrem de rară în lucrările domnului Enache. (Pentru citările **aparent** corecte vezi mai jos) Acolo unde sursa este identificată, iar textul este delimitat de alte enunțuri prin paragrafe distincte am considerat și aceste citări corecte. **Am precizat locurile în care citatul respectiv este suport pentru o fraudă, slujește pentru a ascunde un plagiat, pentru a estompa**

dimensiunea exagerată a reproducerii, este vorba de un citat fraudulos, de un citat fictiv etc.

"Adevăruri recunoscute", date și fapte

În concepția acestei lucrări am luat în considerare aceste tipuri de enunțuri, extinzând în favoare domnului Enache, cât de mult am putut acest concept. Când aceste "adevăruri cunoscute" sunt prezentate într-o formă specifică sau reprezintă de fapt opinii și interpretări personale ale unor date sau informații și **când este copiat atât conținutul cât și forma specifică**, atunci am considerat că este vorba despre un plagiat.

Datele și informațiile legate de măsurători, aprecieri, valori fizice, norme ergonomice etc au reprezentat o dificultate în analiza noastră. Din cauza tratării lor contradictorii în diverse lucrări (citarea sau nu a sursei de origine), nu am semnalat decât acele pasaje unde informațiile (datele) sunt precedate sau urmate de comentarii, deci acele pasaje unde se poate recunoște plagiatul. Validitatea datelor și a informațiilor nu a fost comentată.

Plagiatul inconștient

Am preferat să considerăm preluări inconștiente sintagmele, grupurile de cuvinte, mărcile stilistice împrumutate, **cât timp nu formau un enunț de sine stătător**. Nu se poate dovedi fără dubiu contrariul.

Rezumatul, parafrizarea

Dacă ideile unui autor sunt rezumate, parafrazate și **acest autor a fost identificat corect sau aproximativ corect** fragmentul nu a fost considerat plagiat. Însă am precizat situațiile în care forma de prezentare a ideilor unui autor este plagiatul, respectiv, ideile acestuia nu sunt prezentate într-un mod personal, ci direct copiate.

O situație delicată o constituie capitolele formate integral din rezumarea produselor intelectuale ale altora.

Am menționat reproducerile masive; de asemenea am menționat acolo unde ideile altui autor sunt rezumate, parafrazate etc fără menționarea sursei.

"Practici admise"

Unele practici, deși incorecte sau la limita corectitudinii, sunt acceptate în anumite limite. Am remarcat că domnul Enache nu precizează niciodată sursa când preia și reproduce documente interne, rapoarte, dări de seamă, metodologii etc., indiferent de sursa lor, fie documente interne accesibile doar la sediul instituției, fie documente interne disponibile public (e.g. pe internet). Pentru documentele interne ale bibliotecilor, dacă sursa reiese din context sau este evidentă, **nu am considerat acest lucru un plagiat, cu excepția cazului în care, în mod explicit, autorul (Enache) afirmă că documentul respectiv a fost conceput de el**. Spre exemplu, în DOCTORAT (variantea ASE) domnul Enache preia masiv din documentele interne ale BCU București, dar preluarea este oarecum identificabilă în context. Aceste preluări **nu au fost considerate plagiat**. Însă, în lucrările ulterioare domnul Enache prezintă documentele interne preluate de la BCU **ca și cum ar fi fost concepute de el**, eliminând orice referire la BCU și înlocuind-o cu termenul generic "bibliotecă" sau "bibliotecă universitară". În acest caz preluarea devine plagiat.

Tipologia suspiciunilor de fraudă după intenție

După scopul fraudelor acestea pot fi clasificate:

a) fraude al căror scop principal este acela de a acoperi un subiect // temă pe care autorul tezei nu știe, nu poate sau nu vrea să-l acopere prin forțe proprii. În acest caz se folosesc plagiatele mai

”simple”, parafrazele, reproducerile extinse și mai rar rezumatele. Pot fi însă și preluri sub alte forme cum ar fi preluarea structurii unei lucrări, preluarea ideilor etc.

b) fraude al căror scop principal este sporirea prestigiului și a autorității. În acest caz autorul preia mai ales elemente bibliografice și citate frauduloase ca și cum ar fi parcurs personal respectivele lucrări; își însușește concepțiile unui alt autor și le prezintă ca fiind ale lui .

c) fraude al căror scop principal este înlocuirea cercetărilor personale. Sunt introduse prin folosirea în mod explicit și uneori emfatic a persoanei I: ”am realizat”, ”am făcut”, ”propunem”, ”prezentăm”, ”în urma cercetărilor noastre” etc. Această însușire poate fi făcută prin plagiat direct sau prin metode mai ambigue.

Poate am mai putea adăuga o a treia categorie, cea a documentelor plagate sau reproduse în extenso, al căror scop, în afară de acela de a oferi un conținut lucrărilor domnului Enache pare să fie și acela de a ”umple spațiul”, de a mări cantitatea de cuvinte a lucrării.

Tipologia suspiciunilor de fraudă după adresabilitate

Plagiatale și celelalte fraude sunt în mod vizibil adaptate în funcție de, spus cu brutalitate, șansele de a-l expune pe autorul lor pericolului de fi sancționat.

Astfel, plagiatale cu puține șanse de a fi descoperite nu sunt niciodată corectate; este cazul textelor plagate din engleză; al unor articole din revistele de biblioteconomie ale căror surse nu sunt niciodată menționate, dintr-o carte de biblioteconomie, netradusă la vremea apariției lucrării etc.

Doctoratul, în versiunea de la ASE (DOCTORAT) abundă în texte de biblioteconomie plagate grosolan și direct. În versiunea tipărită, deși plagiatale sunt păstrate, acestea sunt mai cosmetizate, se schimbă ordinea cuvintelor, se înlocuiesc sinonime etc, iar două articole plagate masiv (peste 75%) (MELINTE și DRĂGHICI) sunt eliminate.

În DOCTORAT autorul din zona disciplinelor economice cel mai plagiat este autorul cu care se pot stabili cel mai puțin conexiuni, Florin TOMESCU, cu o lucrare despre ergonomia în comerț.

În lucrările ulterioare, plagiatale din disciplinele economice vor deveni majoritare.

Tipologia suspiciunilor de fraudă după formă

Plagiatul verbatim

Definiție și descriere: **reproducerea cuvânt cu cuvânt a unui text, fără indicarea sursei**

Am considerat plagiat (fără alte mențiuni) situația în care:

a) **Textul este reprodus fără nici o modificare;**

b) **Textul este o traducere verbatim;**

b) **Textul este reprodus cu modificări minime care nu-i alterează conținutul și nu modifică intenția autorului de origine.** De obicei sunt cuvinte fără semnificație de conținut de tipul *iată; astfel; de aceea; din păcate; azi, în zilele noastre, iar; însă; și; deci* etc sau sinonime ale unor cuvinte *arată pentru relevă* etc.

Plagiatul dublu (sau triplu)

Plagierea aceluiași fragment de două sau mai multe ori în aceeași lucrare. Se întâlnesc următoarele situații:

a) fragmentul se repetă identic.

b) fragmentul se repetă cu modificări minore, prin folosirea unor sinonime; prin adăugarea unor termeni cu valoare zero: dar, iar, însă, de aceea, iată; prin schimbarea topicii.

c) unul dintre fragmente este o prescurtare sau un rezumat al celuilalt; se șterg deliberat urmele care l-ar face recognoscibil. De exemplu, dacă într-un fragment este citat fraudulos un autor, în celălalt fragment numele dispare fiind înlocuit de o sintagmă generală "un studiu arată că".

Plagiatul modificat

Este o formă de fraudă care ni se pare deosebit de gravă, cea în care nu se modifică numai forma textului, ci și intenția autorului inițial.

Este una din formele preferate de plagiat ale domnului Enache și una greu de depistat. Uneori găsirea unor astfel de plagiate ține mai mult de noroc, decât de cercetarea sistematică. Cine s-ar gândi să caute caracteristicile ergonomice ale locului de muncă în bibliotecă într-un subcapitol din NICOLESCU dedicat organizării spațiului unui cadru de conducere? Mărturisim cu sinceritate că, dacă lucrarea lui TOMESCU nu ar fi fost în bibliografia de tezei, ea nu ar fi făcut niciodată obiectul cercetărilor noastre, ne-am fi îndreptat mai firesc spre lucrările dedicate ergonomiei în bibliotecă. Și, după cum s-a dovedit, am fi greșit.

Modificări majore pot apărea și în cazul citatelor, când unui autor i se adaugă idei pe care acesta nu le spune. De obicei, în cazul citatului modificat, în doctorat se adaugă sintagme legate de ergonomie. Astfel, în capitolul de concluzii, citatul din MATHIS se încheie cu adăugirea "și organizării muncii" care nu apare în textul inițial; iar plagiatul masiv din MG BBT are o intercalare "organizarea ergonomică a muncii" cu totul depărtată de intenția autorului.

(Plagiatul însoțit de)Citatul fraudulos

Este vorba de situația în care autorul tezei preia un citat sau o referință la un alt autor prin plagiere, ca și cum l-ar fi citit chiar e pe acesta. Dacă nu ne înșelăm, este cazul pentru toate citatele din teză de autori străini.

Citatul fraudulos este o importantă sursă de prestigiu, dă impresia de acoperire a domeniului, de lecturi extinse și de înțelegerea complexă a fenomenului studiat.

Plagiatul mozaic

În acest caz textul, fie că este un enunț sau un subcapitol este compus din fragmente îmbinate laolaltă, din mai mulți autori sau din același autor, de la pagini diferite. Dacă extindem termenul prea mult putem considera întreaga lucrare ca fiind un plagiat mozaic, așa că am folosi termenul doar în situațiile în care:

- citatele se îmbină formând un fragment omogen;

- citatul este format dintr-un citat mai larg, întrerupt de intercalări. Este o metodă foarte frecventă în teză și credem că, printre alte scopuri, îl are și pe acela de a face mai greu de recunoscut citatele sau de a elimina acuzația de plagiat. Mai are și rolul de a înlocui un travaliu personal. Astfel, cum cea mai mare parte din capitolele dedicate analizei BCU București sunt formate din reproduceri de documente interne, citatele au rolul de comenta informațiile brute. Astfel, după datele despre achiziție, avem un comentariu din RICHTER despre achiziție; ca propuneri de îmbunătățire a activității metodologice este propus un plan în trei etape plagiat din CHAPMAN etc. Aproape toate plagiatale extinse se bucură de intercalări.

(plagiatal însoțit de) Citatul ne semnificativ; Citatul fictiv

De multe ori un plagiat este însoțit (precedat sau urmat) de un citat din același autor. Bănuim că aceasta este o metodă deliberată de mascare a plagiatului. Subcapitolul Analiza ergonomică a locului de muncă în bibliotecă este plagiat integral din MATHIS. Acesta este citat o singură dată, când este reprodus un tabel. Întâlnim aceeași situație pentru plagiatale din HOLDEVICI, MOLDOVAN, STUEART.

Plagiatal mascat de neprecizarea raportului cu sursa

Este vorba de precizarea în mod voit vagă a sursei, astfel încât aceasta a) să nu poată fi corect identificată ; b) să nu se poată preciza raportul dintre texte. Întâlnim următoarele situații:

- există un citat dat în ghilimele (citat marcat) sau este precizat autorul. În astfel de situații textul din jur, uneori pe întinderea unui întreg capitol aparține aceluiași autor
- există o notă de trimitere, dar citatul nu este marcat. În acest fel este mascată dimensiunea extinsă a citatului.
- În mod intențional se dă impresia că ar fi vorba de o povestire, un rezumat, când de fapt este vorba de un plagiat

(plagiatal însoțit de) Însușirea frauduloasă

Ni se pare grav că, în multe situații, în mod explicit autorul tezei își atribuie munca unui alt autor. Această atribuire se referă atât la partea conceptuală ("am propus un plan de măsuri", "am elaborat", "considerăm că", "în opinia noastră", "prezentăm") cât și la partea de cercetare.

Însușirea frauduloasă se poate face direct, preluându-se textul de la alt autor, sau indirect, autorul tezei asociindu-se cu un alt autor. Pentru această situație vezi părțile referitoare la sondajele de bibliotecă și cele referitoare la indicatorii de performanță.

Reproducerea, parafraza, rezumatul; plagiatul trunchiat

Rezumatul este relativ rară în DOCTORAT, autorul tezei preferând forma mai directă a plagiatului trunchiat, în care se iau propoziții din text și se omit altele.

Parafraza apare cel mai adesea în alternanță cu plagiatul verbatim, în plagiatoarele extinse.

În privința reproducerii, care este frecventă și cuprinde pasaje de mari dimensiuni, nu am analizat reproducerile din documentele interne ale BCU, nefiind siguri de statutul acestora, raportat la conținutul tezei. Observăm doar că domnul Enache nu precizează niciodată sursele acestor informații. De asemenea, nu am analizat **datele ergonomice** (e.g. dimensiuni, tabele de valori).

Observații

În final, oferim o reprezentare grafică a pasajelor bănuite de fraudă, pe capitole

Dintr-o eroare regretabilă subcapitolul **VII. 2. Internetul și problemele generate de folosirea lui** nu a fost analizat. Ne cerem scuze